

RAPPORT DEPUTATEN ACOBB/EGB

Deputaten EGB

Br. J. Hartog

Ds. L. Heres

Ds. A. Jongeneel

Ds. R. Visser

Ds. R. van der Wolf

Deputaten ACOBB

Ds. M. Dijkstra

Ds. E. Heres

Ds. C. Koster

Br. B. Lourens

Ds. S. de Marie

Ds. M.A. Sneep

20 september 2021

Inhoud

rapport deputaten ACoBB/EGB.....	1
1. Woord vooraf	3
2. Opdracht.....	3
2.1. Inleiding	3
2.2. Gereformeerde Kerken Nederland (GKN).....	4
2.3. De Gereformeerde Kerken (hersteld)	4
3. Uitkomsten	5
3.1. Inleiding	5
3.2. Leespreken	6
3.3. Gezangen en liturgische formulieren	7
3.4. De huidige contacten met binnen- en buitenlandse kerken	8
3.5. Synodebesluiten 2003-2021	8
3.6. Vrouwenkiesrecht.....	9
3.7. Scheuringen en schorsingen	11
3.8. Terugblik en voorstellen tot besluitvorming	11
4. Bijlage	16

1. Woord vooraf

Het doel van dit aanvullend rapport is om de kerken op de hoogte te brengen van de laatste uitkomsten van de gesprekken die deputaten ACOBB en deputaten EGB namens hun eigen opdrachtgever hebben gevoerd. Zoals al eerder in verschillende persverklaringen naar buiten is gebracht, zijn deputaten de HEERE dankbaar voor de wijze waarop de gesprekken hebben plaatsgevonden. Beide deputaatschappen hebben in de afgelopen jaren in opdracht van en namens de kerken meerdere gesprekken met elkaar gevoerd. Mede door deze gesprekken is tussen de afvaardiging van beide kerkverbanden het vertrouwen in elkaar gegroeid en het verlangen toegenomen om daadwerkelijk samen één te zijn.

Wij zijn de HEERE dankbaar dat Hij gaf dat wij als wederzijdse deputaten, in een tijd van afval en geestelijk verval, elkaar mochten vinden bij de waarheid van Gods Woord. Wij hopen dit in het vervolg van dit rapport ook te onderbouwen, zodat ook kerkbreed het vertrouwen en het verlangen naar kerkelijke eenheid mag groeien. Een verlangen gewerkt door de Heilige Geest die ons door het Woord de woorden van de Heere Jezus op het hart bindt die tot Zijn Vader gebeden heeft, dat Zijn kinderen één zijn.

Dit aanvullend rapport bevat de gezamenlijke conclusies, voorstellen en aanbevelingen van beide deputaatschappen die zij aan hun eigen synodes doen. Beide deputaatschappen hopen dat met de inhoud van dit rapport de kerken adequaat geïnformeerd worden. Wij hebben ons werk mogen doen in het besef dat het met zonden bevekt en gebrekkig was. Maar tegelijk in verwondering en dankbaarheid dat de HEERE ons toch nader tot elkaar heeft gebracht. Omdat wij ervaren hebben dat de HEERE ons tot hiertoe heeft geholpen, leggen wij ons rapport in vertrouwen in het midden van de kerken neer. Het is ons gebed of de HEERE het werk van deputaten wil zegenen. Zodat het dienstbaar mag zijn aan de opbouw van de kerken, de komst van Gods koninkrijk en zo tot verheerlijking van Gods Naam.

Deputaten zijn zich ervan bewust dat de kerkleden zelf niet aanwezig waren tijdens deze gesprekken en dat u het moest doen met de soms te summiere berichtgeving van deputaten. Wij bieden onze oprechte excuses aan voor zover wij daarin tekort zijn geschoten. Wij hopen dat dit aanvullend rapport voorziet in de informatie waar de kerken op wachten en die zij nodig heeft om tot weloverwogen besluiten te komen die in de ogen van de HEERE welbehaaglijk zijn.

2. Opdracht

2.1. Inleiding

Bijna drie jaar geleden heeft de synode van de Gereformeerde Kerken Nederland (GKN) op 6 oktober 2018, De Gereformeerde Kerken (hersteld) (DGK) herkend als kerk van Christus staande op het fundament van apostelen en profeten. Op 6 juli 2019 nam de buitengewone generale synode Lutten van de Gereformeerde Kerken in Nederland van haar kant ook het besluit om de Gereformeerde Kerken Nederland te herkennen als kerken van Christus, staande op het fundament van apostelen en profeten. Beide deputaatschappen kregen inhoudelijk dezelfde instructie mee. Namelijk om het gesprek voort te zetten en te bespreken hoe kerkelijke eenheid op een zorgvuldige manier gestalte kon worden gegeven. En in het gesprek alle onderwerpen aan de orde te stellen die besproken moeten worden om te komen tot één kerkverband. Hierbij diende ook rekening te houden worden met de moeiten en pijnpunten die

er in plaatselijke kerken en bij broeders en zusters liggen. Volledigheidshalve volgen hierbij de instructies die aan beide deputaatschappen zijn meegegeven:

2.2. Gereformeerde Kerken Nederland (GKN)¹

De Gereformeerde Kerken Nederland namen in haar landelijke vergadering van twee november 2019 het volgende besluit:

Besluit

De synode besluit aan deputaten Eenheid gereformeerde belijders opdracht te geven het gesprek met deputaten ACOBB van de DGK voort te zetten. De synode geeft daarvoor aan de deputaten de volgende instructie:

- a. In overleg met deputaten ACOBB van de DGK te bespreken hoe kerkelijke eenheid op een zorgvuldige manier gestalte kan worden gegeven.
- b. In het gesprek alle onderwerpen aan de orde te stellen die besproken moeten worden om te komen tot één kerkverband.
- c. In het gesprek rekening te houden met de moeiten en pijnpunten die er in plaatselijke kerken en bij broeders en zusters liggen.
- d. Aan de GS van oktober 2020 de bevindingen te rapporteren en de synode te dienen met advies hoe verder te gaan.

Gronden

- a. Alle gelovigen zijn geroepen de eenheid van de kerk te onderhouden (o.a. art. 28 NGB)
- b. Met de wederzijds uitgesproken herkenning zijn er geen fundamentele gronden die het samen gaan in één kerkverband in de weg staan en het voortzetten van de gesprekken tussen beide kerkverbanden verhinderen.
- c. In de gemeente van Christus behoort alles in goede orde te gebeuren. (o.a. art 1 Kerkorde)
- d. Naast veel wat overeenkomt zijn er inhoudelijk en organisatorisch ook zaken in de praktijk van beide kerkverbanden, die van elkaar verschillen. Over deze zaken zullen afspraken moeten worden gemaakt om te komen tot een samenleven in één kerkverband.
- e. In een aantal kerken in beide kerkverbanden liggen moeiten en pijnpunten vanwege ervaren aangedaan onrecht. Aan zeer dat er ligt en door broeders en zusters wordt megedragen mag niet voorbij worden gegaan.

2.3. De Gereformeerde Kerken (hersteld)²

De synode van de gereformeerde kerken (hersteld) nam in haar synodevergadering van 6 juni 2019 het besluit om de GKN te herkennen als kerken van Christus en besloten vervolgens:

Besluit

¹ Acta GS GKN 2 november 2019 (geraadpleegd via website: gereformeerdekerkennederland.nl)

² Acta buitengewone synode 2019 (geraadpleegd via website: dgkh.nl).

Aan deputaten ACOBB opdracht te geven het gesprek met de GKN voort te zetten; aan de deputaten de volgende instructie te geven, dit vervangt instructie 17 van de GS Lansingerland:

- a. in overleg met deputaten van de GKN de route te bespreken waardoor kerkelijke vereniging in alle zorgvuldigheid zo haastig als mogelijk gestalte kan worden gegeven en daarbij ook te spreken over plaatselijke toenadering. Zodra er duidelijkheid is over deze route zullen de deputaten de plaatselijke kerken zo spoedig mogelijk informeren.
- b. In gesprek alle overige punten die kerkverbandelijke eenheid in de weg kunnen staan, aan de orde te stellen en zo mogelijk weg te nemen.
- c. de plaatselijke kerken zoveel mogelijk van de ontwikkelingen op de hoogte te brengen. En ook kunnen plaatselijke kerken zaken aanreiken aan deputaten ACOBB
- d. beschikbaar te zijn om advies en hulp te bieden aan de plaatselijke kerken in haar toenadering tot de kerken van de GKN, indien de plaatselijke kerken daarom vragen e. In geval van positieve bevindingen zonodig aan deputaten ad art. 49KO voor te leggen of er reden is om een buitengewone of vervroegde synode bij een te roepen met een termijn van 2 maanden voor het indienen van het rapport.

Gronden

1. Aangezien er in fundamenteel opzicht geen gronden zijn die het kerkelijk gescheiden zijn van beide kerkverbanden rechtvaardigen, dienen eventuele belemmeringen, vanwege de opdracht van Christus tot kerkelijke eenheid, zo spoedig mogelijk weggenomen te worden.
2. Het wegnemen van belemmeringen die plaatselijk de eenheid in de weg kunnen staan is primair een zaak van de plaatselijke gemeente.
3. Deputaten ACOBB komen, aangezien zij betrokken waren bij de kerkverbandelijke contacten, het meest in aanmerking om vraagbaak te zijn en waar nodig hulp te bieden.

3. Uitkomsten

3.1. Inleiding

Op basis van hun eigen instructie hebben beide deputaatschappen hun werk gedaan waarvan de uitkomsten in deze paragraaf beschreven worden. Vanaf de wederzijdse herkenning tot op de dag van het schrijven van het rapport hebben er acht gezamenlijke vergaderingen plaatsgevonden. Gedurende het proces richting wederzijdse *herkenning* is door beide synodes uitgesproken (zie hierboven) dat er geen fundamentele gronden zijn / of in fundamenteel opzicht geen gronden zijn³ die het kerkelijk gescheiden optrekken rechtvaardigen. Deze uitspraak kunnen wij ook na de bespreking van de bestaande verschillen bevestigingen.

In dat kader hebben wij al eerder gerefereerd aan een uitspraak van onze voorvaders op de christelijk gereformeerde synode van Amsterdam 1892: *“dat men geen kerkelijke vereniging mocht weigeren om redenen, waarom men een kerkelijke vereniging niet zou mogen verbreken.”*

Tegelijk zijn beide deputaatschappen overigens niet van mening dat de besproken punten onbelangrijk (kunnen) zijn/waren voor het kerkelijk samenleven. Hoewel verschillen in praktijk niet kerkscheidend zijn en geen belemmering zijn voor eenwording, kunnen ze wel het samengaan in één kerkverband in de weg staan, wanneer elkaars argumenten niet bekend/besproken zijn. Vandaar hebben deputaten ook uitgebreid en intensief over diverse zaken doorgesproken. Zaken/bepaalde praktijken zijn volgens deputaten niet kerkscheidend wanneer je ze niet rechtstreeks uit de Heilige Schrift of uit het verband van

³ Beide schrijfwijzen komen overeen met tekst volgens de synodes van respectievelijk de GKN en DGK.

de Heilige Schrift kunt opmaken of dermate van minder gewicht zijn dat met een verschillende visie of praktijk de kenmerken van de kerk niet ter discussie staan.

Hieronder zullen we de onderwerpen die aan de orde geweest zijn bij langslopen. Hierbij hanteren wij telkens hetzelfde stramien:

1. Wat is de huidige praktijk binnen beide kerkverbanden?
2. Een korte weergave van de bespreking hierover binnen deputaten.
3. Een voorstel tot besluit hoe hiermee om te gaan.

Hierbij moet opgemerkt worden dat er naast de hierna te bespreken onderwerpen nog andere onderwerpen zijn die bij eventuele samensmelting van beide kerkverbanden aan de orde zullen komen omdat deze te maken hebben met de inrichting van het kerkelijk leven. Hierbij denken deputaten bijvoorbeeld aan de opleiding tot de dienst van het Woord, inrichting van classes etc.

3.2. Leespreken

3.2.1. De huidige praktijk binnen DGK

Door DGK is een besluit genomen m.b.t. welke preken binnen het kerkverband gelezen mogen worden. Dit betreft preken van de huidige actieve en emeritus predikanten alsmede preken die:

- Gemaakt zijn door een predikant die voor 1-9-2003 een wettige roeping in de kerken had, en;
- Gemaakt zijn voor 1-9-2003 en;
- Door een plaatselijke kerkenraad zijn getoetst op schriftgetrouwheid en;
- Met positief advies door de KR aan deputaten zijn gezonden.

3.2.2. De huidige praktijk binnen GKN

Binnen de GKN hebben de kerken in gezamenlijkheid afgesproken dat de verantwoordelijkheid voor de te lezen preken ligt bij de plaatselijke kerken. De kerken die aangesloten zijn bij het kerkverband van de GKN hebben ieder hun eigen regels als het om leespreken gaat. Alhoewel op dit moment vooral preken van predikanten in de GKN gelezen worden zijn er verschillen. Er worden preken gelezen die 60 jaar of meer geleden zijn gemaakt. Maar ook meer actuele preken die in de GKv of buitenlandse gereformeerde kerken zijn gehouden. Er zijn ook kerken die besloten hebben dat alleen preken van predikanten uit het eigen kerkverband gelezen worden (o.a. Assen/Kornhorn, Zuidhorn). Bij het uitzoeken van preken wordt door de kerken c.q. preeklezers geput uit diverse digitale voorraden. Op dit moment vooral uit de prekenpoule met preken van GKN predikanten en beeld en geluidsopnamen van in de GKN gehouden preken. Ook wordt er nog altijd gebruikgemaakt van DGK bestanden met goedgekeurde preken van een aantal GKv predikanten.

Naar aanleiding van een voorstel voor het in kaart brengen van beschikbare voorraden leespreken is door de GS van maart 2016 besloten:

Dat het in kaart brengen van beschikbare voorraden leespreken, alsmede het doen van voorstellen voor het aanvullen van die voorraden en het opzetten door de kerken van een gezamenlijke voorraad, geen taak is van de kerken gezamenlijk.

De gronden voor dit besluit zijn:

De kerkenraad is verantwoordelijk voor de bediening van het woord in de ere diensten (Kerkorde art. 10, 16, 21, 55, 65, 66 en 68).

In de jaarlijkse kerkvisitatie in alle kerken zullen visitatoren onderzoeken of de ambtsdragers ieder voor zich en gezamenlijk hun ambt trouw vervullen, zich houden aan de zuivere leer, de aangenomen orde in alles naleven en de opbouw van de gemeente zo goed ze kunnen met woord en daad bevorderen.

3.2.3. Korte weergave van de bespreking

De praktijk binnen de GKN is steeds meer dat er preken worden gelezen van predikanten die op dit moment lid zijn van de GKN. Ook binnen DGK worden steeds vaker preken gelezen van predikanten van het eigen kerkverband. Dit heeft vooral te maken met de actualiteit van de preken. De hoop is dat in de toekomst voldoende predikanten zullen zijn om het Woord te bedienen, zodat minder vaak een preek gelezen hoeft te worden. Beide deputaatschappen zijn het er over eens dat de primaire verantwoordelijkheid voor de Woordbediening rust bij de kerkenraad. De huidige praktijk binnen beide kerkverbanden is verschillend maar niet kerkscheidend.

3.2.4. Voorstel tot besluit

Voor het voorstel tot besluit zie 3.8.

3.3. Gezangen en liturgische formulieren

In 2019 is vanuit DGK en vanuit de GKN besloten tot het laten uitgeven van de Bijbel in de Herziene Statenvertaling in combinatie met het gereformeerd Kerkboek. Het Gereformeerd kerkboek is een geheel ongewijzigde herdruk van de uitgave 1986/1987.

3.3.1. De huidige praktijk binnen DGK

Binnen de DGK is afgesproken dat de kerken het Gereformeerd kerkboek (1986/87) gebruiken met de daarin opgenomen gezangen en formulieren.

3.3.2. De huidige praktijk binnen GKN

Binnen de GKN wordt door de kerken ook het Gereformeerd kerkboek (1986/87) gebruikt. Door de kerken van Kampen en Dalfts en wordt naast het Gereformeerd Kerkboek ook gebruik gemaakt van een door hen aan de Schrift getoetste selectie van enige liederen uit het liedboek en uit de bundel van 90 gezangen. Deze selectie is afkomstig uit de tijd dat de gemeente van Kampen behoorde bij het kerkverband van de gereformeerde kerken (vrijgemaakt). In de bijlage bij dit rapport is de selectie van deze gezangen opgenomen. Binnen het kerkverband van de GKN neemt de gemeente van Kampen/Dalfts en op dit gebied een uitzonderingspositie in die op synodaal niveau door de GKN is geijkt en is ingekaderd.

3.3.3. Korte weergave van de bespreking

De bovengenoemde uitzondering heeft te maken met de eigen historie van besluiten en kerkelijke praktijk die de gemeente van Kampen had op het moment dat zij toetrad tot het – toen nog - voorlopig kerkverband van de GKN. Een uitzondering die op kerkelijke vergaderingen ook binnen de GKN tot discussie heeft geleid. Maar waarvan de kerken uiteindelijk constateerden dat het huidige verschil in praktijk niet bevredigend is, maar tegelijk niet kerkscheidend mag zijn. Binnen de GKN als ook binnen de DGK zijn op synodaal niveau hierover afspraken gemaakt (conform art. 67 KO). Van zowel de kant van DGK als de GKN wordt genoemd dat deze uitzondering onbevredigend, maar niet kerkscheidend is. In beide kerkverbanden is er over het algemeen een grote mate van overeenstemming op het gebied van liturgie. Ook voor dit punt geldt dat de huidige situatie wat betreft beide deputaatschappen niet kerkscheidend is.

3.3.4. Voorstel tot besluit

Voor het voorstel tot besluit zie 3.8.

3.4. De huidige contacten met binnen- en buitenlandse kerken

3.4.1. de huidige praktijk binnen DGK

DGK heeft op dit moment één zusterkerkrelatie en wel met de LRCA. Er is een verzoek gedaan aan de kerken in Australië (FRCA) om te komen tot een zusterkerkrelatie. Verder is er op gemeenteniveau (kerk van Opeinde) informeel contact met een kerk (ERE) in de Oekraïne. In eigen land zijn er op dit moment geen gesprekken met andere kerken.

3.4.2. de huidige praktijk binnen GKN

De GKN heeft op dit moment een zusterkerkrelatie met de SERK (kerk in Duitsland). Er is tevens een verzoek tot een zusterkerkrelatie uitgegaan aan de FRCA, en de CanRC. Daarnaast is de GKN waarnemer van de EUCRC en leeft er de wens om lid te worden van de ICRC. In het eigen land is er een gesprek geweest met de afvaardiging van de CGK en is er in het verleden een gesprek geweest met een afvaardiging van de HHK. Deze gesprekken waren informerend van karakter en vinden in de regel één maal per jaar plaats.

3.4.3. korte weergave van de bespreking

Besproken is dat ten tijde van de vereniging in 1892 beide kerken hun eigen Buitenlandse zusterkerkrelaties meebrachten. Waarbij afgesproken werd om deze contacten na de vereniging in gezamenlijkheid te bearbeiten. Deze werkwijze zien beide deputaatschappen ook voor zich bij vereniging van de kerkverbanden DGK en GKN.

3.4.4. Voorstel tot besluit

Voor het voorstel tot besluit zie 3.8.

3.5. Synodebesluiten 2003-2021

3.5.1. de huidige praktijk binnen DGK

DGK hebben alle synodebesluiten van de GKv vanaf 1993 tot aan 2002 bestudeerd en verschillende daarvan af moeten wijzen. Er is in DGK dus een doorgaande lijn vanuit het verleden v.w.b. synodale uitspraken. Uiteraard hebben de kerken na 2003 hun eigen kerkelijke jurisprudentie waaronder de toetsing van de synodale besluiten tussen 1993-2002.

3.5.2. de huidige praktijk binnen GKN.

Omdat de voorgeschiedenis van verschillende GKN gemeenten binnen het kerkverband van de GKN verschillend is, zijn ook de besluiten vanuit het verleden die gemeenten voor vast en bondig houden verschillend. Er is dus niet sprake van een gezamenlijke voorgangster (synode). De GKN heeft hierover besloten om geen voorgangster aan te wijzen. In de praktijk van het kerkelijk leven betekent dit dat er kleine verschillen zijn tussen de verschillende gemeenten op het gebied van: het gebruik van liturgische formulieren bij openbare geloofsbelijdenis en huwelijksbevestiging, het zingen van een aantal gezangen, en de wijze waarop de zusters van de gemeente bij het verkiezen van ambtsdragers ingeschakeld worden.

Echter dit wordt niet als belemmering gezien om elkaar als kerken van Christus te aanvaarden en kerkverbandelijk samen te leven.

3.5.3. korte weergave van de bespreking

Hoe om te gaan met kerkelijke besluiten die van elkaar verschillen is van belang bij ineensmelting van beide kerkverbanden. Deputaten hebben zich allereerst en voornamelijk geconcentreerd op de vraag of de kerkelijke verschillen in praktijk die er tussen beide kerkverbanden bestaan 'kerkscheidend' zijn met het oog op 'erkenning'. Wanneer het gaat om eventueel vereniging is helder dat DGK gemeenten niet gebonden zijn aan besluiten genomen door de GKN en andersom dat de GKN kerken niet gebonden zijn aan de besluiten genomen door DGK synoden. Er zijn verschillende opties hoe hier mee om te gaan.

De eerste optie is om al de kerkelijke besluiten in de tijd tussen 2003 tot aan het moment van vereniging vervallen te verklaren. Echter wellicht zijn er besluiten genomen waar kerken zeer aan hechten en niet zonder zouden willen. Dit geldt bv. ook voor de beoordeling door DGK van de GKv besluiten van 1993-2003. Een andere optie is om zaken die in de ogen van de kerken niet ongeregeld kunnen blijven op tafel te leggen en ingezamenlijkheid hierover een besluit te nemen.

3.5.4. Voorstel tot besluit

Voor het voorstel tot besluit zie 3.8.

3.6. Vrouwenkiesrecht

3.6.1. De huidige praktijk binnen DGK

DGK hebben aan het begin van de vorming van haar kerkverband besloten om de besluiten van de GS Ommen 1993 en GS Berkel en Rodenrijs 1996 t.a.v. het vrouwenstemrecht, vervallen zijn en dat de kerken daaraan niet meer gebonden zijn. Voorts, dat de kerken in dit opzicht handhaven het besluit van Groningen-Zuid 1978, artikel 287. Dit laatste besluit houdt in dat vrouwen binnen DGK geen stemrecht hebben.

3.6.2. De huidige praktijk binnen GKN

Bij de vorming van het kerkverband van de GKN hadden de toenmalige kerken die samenwerking binnen één verband zochten verschillende achtergronden. Een aantal kerken hadden zich gebonden aan het besluit omtrent vrouwenstemrecht zoals genomen op de GS Mariëberg 2005. Andere gemeenten waren dat niet. De synode van GKN heeft toen afgesproken om de kleine verschillen die er op dat moment in de praktijk tussen de kerken waren, waaronder de wijze waarop de zusters van de gemeente bij het verkiezen van ambtsdragers ingeschakeld worden, geen belemmering vormen om elkaar als kerken van Christus te aanvaarden en kerkverbandelijk samen te leven. De wijze waarop zusters van de gemeenten bij het verkiezen van ambtsdragers worden ingeschakeld is dus overgelaten aan de plaatselijke kerken.

3.6.3. Korte weergave van de bespreking

De belangrijkste vraag die een rol speelt bij de verkiezing van ambtsdragers is of het uitbrengen van een stem door een vrouw gelijkstaat aan het gezag uitoefenen over de man. Wie hier bevestigend op antwoordt, zal hoogstwaarschijnlijk tegen vrouwenstemrecht zijn. Wie hier ontkennend op antwoordt, zal waarschijnlijk voor zijn. In tegenstelling tot bijv. vrouw-ambt, waarbij de Schrift direct antwoord geeft, is dat bij het stemrecht voor vrouwen niet het geval. Gereformeerden in binnen- en buitenland komen hierbij tot verschillende conclusies. Maar het is goed mogelijk dat bij de totstandkoming van deze verschillende conclusies, door beiden het Bijbels onderwijs wordt onderschreven. En dat in de besluitvorming verankerd wordt dat de vrouw in de gemeente geen gezag mag uitoefenen over de man. Aan de orde komt onder andere de minderheids-meerderheidsrapporten die hebben gediend op de synode van 1978 Groningen-Zuid. Uit deze rapporten blijkt dat er ook toen in de kerken verschillend over werd gedacht, maar dat tegelijk in beide rapporten (met verschillende uitkomsten) de Schrift voluit is gehonoreerd, terwijl de één de ander niet beschuldigde van onschriftuurlijke exegeze van de Schrift.

In de bespreking komen diverse gedachten naar voren. O.a. dat het toekennen van stemrecht voor zusters in de gemeente in de tijd van de GKV tot stand is gekomen in een tijd van verdergaande emancipatie. Van beide kanten (DKG als GKN) wordt duidelijk dat ook in deze materie het de Schrift is die de doorslag geeft. De vraag echter is: komt vanuit de Schrift en dus met Goddelijk gezag naar ons toe dat zusters in de gemeente hun stem niet mogen uitbrengen bij de verkiezing van ambtsdragers? Met andere woorden: is het uitbrengen van een stem, spreken met gezag.

De besluiten van DKG en GKN laten zien dat hier verschillend over wordt gedacht. Terwijl uit de jurisprudentie en de gesprekken hierover blijkt dat zowel DKG als GKN de Schrift ook in deze materie voluit het laatste Woord willen geven. Hoewel het stemrecht voor vrouwen geen onbelangrijke kwestie is en ook binnen de kerken en gezien het verleden ook enige gevoeligheid met zich meedraagt, wordt van beide kanten opgemerkt dat het geen kerkscheidende zaak is die erkenning in de weg staat. Van belang wordt geacht om in de toekomst ook hierin gezamenlijk een weg te vinden.

Hierbij wordt opgemerkt dat ook hier vertrouwen in elkaar een belangrijke rol speelt (2 Thess. 3: 4). Want, ook in de huidige kerkelijke situatie, zowel binnen GKN als DKG, is er de mogelijkheid om een besluit over vrouwenstemrecht via de gebruikelijke kerkelijke weg aan de orde te stellen, zodat de kerken zich hierover gezamenlijk uit kunnen spreken.

3.6.4. Voorstel tot besluit

Voor het voorstel tot besluit zie 3.8.

3.7. Scheuringen en schorsingen

De meeste kerkenraden hebben geen plaatselijke moeiten die vragen om verdere bespreking of hulp van deputaten. Sommige kerkenraden hebben aangegeven dat ze wel graag de hulp en begeleiding van de deputaten willen gebruiken om scheuringen en schorsingen met daarbij komende moeiten, pijn, verdriet en beschadigingen plaatselijk verder uit te spreken. In sommige situaties zijn de gesprekken al langere tijd gaande, op andere plekken staat het om praktische redenen nog in de startblokken en is er een eerste overleg geweest tussen deputaten en de betrokken kerkenraden.

Ook al is dit proces nog niet afgerond, toch menen deputaten, dat dit de landelijke erkenning en vereniging niet in de weg hoeft te staan. Wat dit betreft is allereerst nodig, dat we wederzijds en wederkerig onze gemeenschappelijke schuld en schaamte voor de HEERE en naar elkaar toe uitspreken. De grond om uit elkaar te gaan en van elkaar weg te groeien lag niet in een verschillend omgaan met Schrift en belijdenis. Dat nu te mogen constateren vervult ons allereerst van dankbaarheid over Christus' voortgaand kerk-vergaderend werk. Het brengt tegelijk ook tot het besef, dat we ons moeten verootmoedigen. Blijkbaar hebben we elkaar niet vast kunnen houden in die liefvolle verhouding die onze Heiland van ons vraagt.

Erkenning van elkaar als ware kerken van Christus betekent ook erkenning van elkaars ambten en van elkaars ambtsdragers. Met deze erkenning zijn de schorsingen van tafel, al zal daarmee de pijn en het verdriet uit het verleden uiteraard nog niet verdwenen zijn.

Maar deze uitgangspunten lijken ons wel de enige goede basis te vormen, om ook plaatselijk de gesprekken verder te voeren. Door elkaar als kerken en als ambtsdragers volledig en ruimhartig te erkennen kan je weer groeien in aanvaarding van elkaar, vertrouwen in elkaar en een veilige omgang met elkaar. Landelijke erkenning betekent dus ook niet dat er over plaatselijke moeiten, zorgen, pijn en verdriet niet meer gesproken hoeft te worden. Ook tijdens en na de vereniging (op bovenlokaal niveau), kan in alle rust, liefde en geduld plaatselijk met elkaar verder doorgesproken worden, waar dat nodig is.

3.8. Terugblik en voorstellen tot besluitvorming

3.8.1. Terugblik

In deze paragraaf willen wij gezamenlijk voorstellen doen voor de synodes van de GKN/DGK. De bovenstaande weergave van de bespreking lijkt misschien kort. En de onderstaande voorstellen richting onze beide synodes zijn mogelijk summier in uw ogen. Toch kijken de beide deputaten terug op een intensieve periode, waarin veel en grondig met elkaar is doorgesproken. Het lijkt ons goed om dit nog tot slot kort toelichten, voordat we de onderstaande voorstellen formuleren.

Na de wederzijdse herkenning in resp. 2018 en 2019 en de gesprekken die deputaten in opdracht van de kerken hebben gevoerd, zijn beide deputaatschappen de HEERE van harte dankbaar dat wij tot de

conclusie mochten komen dat wij, ondanks verschillen in kerkelijke praktijk, bij elkaar de kenmerken van de ware kerk mochten opmerken. En dat daarom de kerken vrijmoedig over kunnen gaan tot het erkennen van elkaar als kerken van Christus, om langs die weg samen verder gestalte te geven aan ineensmelting/vereniging van beide kerkverbanden. In de gesprekken die deputaatschappen in opdracht van de kerken mochten voeren werd duidelijk dat beide kerkverbanden staan op het fundament van apostelen en profeten en in gehoorzaamheid aan Gods Woord en in gebondenheid aan belijdenis en de kerkorde. Deze conclusie en onze voorstellen zijn tot stand gekomen door inhoudelijk en uitgebreid gesprek. Want er is in de gezamenlijke geschiedenis die GKN en DGK (gedeeltelijk) samen deelden veel gebeurd: dankbare dingen, maar ook zijn er veel moeiten geweest die voor een belangrijk deel aanleiding is geweest dat twee kerkverbanden gescheiden optrekken. Deze scheuringen met daarbij soms ook schorsingen hebben van weerskanten veel pijn, verdriet gegeven. Er zijn mensen en gemeenten beschadigd waarvan de kerkelijke wonden nog steeds niet geheeld zijn. Het heeft ook geleid tot wederzijds wantrouwen. Vragen als: wil DGK binden boven de Schrift? Of heerst er in de GKN een independentistische geest? Deze vragen zijn in alle eerlijkheid en vanuit het verlangen te komen tot een eenheid in waarheid, aan de orde geweest. Vragen die dan ook op de achtergrond bij het bespreken van de verschillende onderwerpen meespeelden en waar we in de besprekingen aandacht voor hebben gehad en elkaar ook op bevraagd hebben. Deze vragen en bespreking kun je niet formuleren in een verslag of in een conclusie, maar vraagt wel tijd om echt naar elkaar te luisteren, elkaar goede vragen te stellen en elkaar goed begrijpen. Als deputaten terugkijken op de besprekingen, dan heeft dat veel tijd gevraagd van de vergaderingen, wat zich niet direct vertaalt in uitgebreide verslagen. Maar wat wel als resultaat heeft dat we met dankbaarheid bij onszelf opmerken dat het vertrouwen in elkaar en het verlangen naar eenheid tussen beide kerkverbanden is gegroeid. Wij zien dat als een geschenk van de Heere, wat Hij op ons gebed wilde geven.

Op dit moment vinden er op plaatselijk niveau nog steeds gesprekken plaats tussen gemeenten van DGK en GKN. En dat is ook noodzakelijk en goed. De vrede van Jeruzalem wordt dáár gevonden waar het recht van de HEERE woont. En daarbij geldt ook dat niemand van ons wil dat wat er gebeurd is nog een keer gebeurt. Om in vertrouwen samen verder te gaan als gemeente, maar ook voor kerkleden persoonlijk die betrokken zijn geweest bij de conflicten uit het verleden is het belangrijk om de gesprekken waar dat nodig is ook plaatselijk te voeren en voort te zetten. Bij zo'n proces van eenwording kan het niet blijven bij een besluit dat op de synode wordt genomen en de kerken vervolgens 'alleen maar' ratificeren. Dit proces zal juist ook plaatselijk gedragen moeten worden met gevouwen handen en een luisterend oor. Zodat juist ook plaatselijk ruimte kan komen voor vergeving, verzoening, heling van wonden en verzachting van littekens, herstel van vertrouwen en vereniging. Vragen als: hoe had het anders gekund of zelfs ontmoeten komen hierbij aan de orde.

Gedurende de gesprekken op landelijk niveau is het vertrouwen in elkaar verder gegroeid. Bij het bespreken van de verschillende onderwerpen bleek dat wij elkaar vonden bij de waarheid van Gods Woord en de gereformeerde belijdenis. En bleek steeds weer dat beide kerken niets liever willen dan de alleenheerschappij van Christus in de kerk. Hij is het Hoofd en niemand anders. En juist omdat Hij het Hoofd van de kerk is waaraan wij beiden gehoorzaam willen zijn, groeide het besef en het vertrouwen dat dan ook Zijn lichaam niet gedeeld en verscheurd mag zijn (Joh. 17: 20-21).

Deputaten beseffen dat zij bevoorrecht waren om deze gesprekken te voeren en beseffen daarmee ook dat u deze gesprekken niet heeft gevoerd. Wij hopen dat dit rapport bijdraagt en de kerken meeneemt naar een gezamenlijke toekomst van beide kerkverbanden die de beide deputaatschappen voor zich zien. Daarom willen wij de kerken dienen met de volgende voorstellen tot besluitvorming.

3.8.2. Voorstellen tot besluitvorming

In deze paragraaf willen wij gezamenlijk voorstellen doen voor de synodes van de GKN/DGK.

Deputaten stellen voor dat de beide synoden uitspreken:

Dat in ondergeschikte zaken die niet strijdig zijn met Gods Woord en de gereformeerde belijdenis, wederkerig de een de ander broederlijk draagt.

Gronden

1. De DGK/GKN zijn te kennen als ware kerk van Christus aan de hand van de kenmerken: de onderhouding van de zuivere prediking van het Evangelie; de onderhouding van de zuivere bediening van de sacramenten; de oefening van de kerkelijke tucht;
2. De verschillen in de kerkelijke praktijk tussen beide kerkverbanden op het gebied van kerkregering (vrouwenstemrecht), en liturgie (formulieren- liederen en leespreken), rechtvaardigen niet om langer gescheiden op te trekken.

Aangezien wederzijdse erkenning van Godswegen de plicht tot vereniging inhoudt, stellen deputaten voor dat er – naar analogie van de Vereniging van 1892 - eerst principebesluiten worden genomen op de afzonderlijke synoden van GKN en DGK die in dezelfde tijdsperiode bijeenkomen, waarbij er onderling afstemming is door het beiderzijds ter synode toelaten van elkaars afgevaardigden.

Daarbij is van belang dat op deze beide synoden het geheel aan besluiten (besluit 1-3) wordt afgerond, zodat erkenning en vereniging op elkaar aansluiten. Als er na onderlinge afstemming beiderzijds gelijklopende principebesluiten zijn genomen, kan - zoals besluit 3 beoogt – een aansluitende gezamenlijke synode deze besluiten bekrachtigen en in werking doen gaan.

Deputaten stellen voor dat beide synoden op bovengenoemde wijze het volgende besluiten:

Besluit 1:

De synode van de xxxx bijeen op xxxx besluit om de DGK/GKN te erkennen als ware kerken van Christus die staan en bouwen op het fundament van apostelen en profeten.

Gronden:

1. De DGK/GKN zijn te kennen als ware kerk van Christus aan de hand van de kenmerken van art. 29 NGB: de onderhouding van de zuivere prediking van het Evangelie; de onderhouding van de zuivere bediening van de sacramenten; de oefening van de kerkelijke tucht;
2. De gesprekken in de afgelopen jaren tussen wederzijdse deputaten hebben dit bevestigd.
3. De verschillen in praktijk die er tussen beide kerkverbanden zijn rechtvaardigen niet om langer gescheiden op te trekken.

Besluit 2:

De synode van de xxx bijeen op xxx besluit dat erkenning van DGK/GKN inhoudt:

1. **Erkenning van elkaars ambten en ambtsdragers**
2. **Openstelling van de kansels voor elkaars dienaren van het Woord**
3. **Aanvaarding van elkaars attestaties**

Besluit 3:

De synode besluit om, zodra wederzijdse erkenning van DGK en GKN als ware kerken heeft plaatsgevonden, in onderling overleg zo spoedig mogelijk een gezamenlijke synode te beleggen, die tot taak heeft om vereniging van beide kerkverbanden tot stand te brengen.

Op deze gezamenlijke synode zullen de volgende zaken aan de orde komen:

1. Het inrichten van één kerkverband met zijn mindere en meerdere vergaderingen
2. Het opstellen van richtlijnen voor plaatselijke vereniging. Het tijdstip en de wijze van ineensmelting van twee gemeenten op dezelfde plaats wordt overgelaten aan het oordeel van de betreffende kerkenraden en classis.⁴
3. Het instellen van een of meerdere deputaatschappen die *na vereniging* de daaropvolgende synode zullen dienen met voorstellen.

Hierbij dient aandacht te zijn voor de volgende zaken:

- a. de omgang met leespreken,
- b. de omgang met het zingen van gezangen en liturgische formulieren die binnen beide kerkverbanden worden gebruikt (e.e.a. naar o.a. art. 54, 59, 67, 70, 78 en 82 van de KO),
- c. de omgang met de besluiten van de gereformeerde kerken tussen 1993 en 2021 die gebruikt kunnen worden (hierbij kan eventueel gebruik gemaakt worden van eerdere beoordeling van de besluiten (1993-2003) die gediend hebben binnen de DGK),
- d. de omgang met het vrouwenkiesrecht binnen het nieuwe kerkverband (hierbij neemt het studiedeputaatschap haar uitgangspunt in de heilige Schrift en betreft zij in haar adviezen de minder- en meerderheidsrapporten die hebben gediend op de synode van Groningen 1978; de besluiten van Ommen 1993, Berkel 1996, en DGK Mariëenberg 2005/2006 over vrouwenstemrecht en de GKN synode van 2016).
- e. Het afstemmen van de contacten met binnenlandse kerken
- f. Het afstemmen van de contacten met buitenlandse kerken

⁴ Zie voor iets dergelijks de acta CGK synode Leeuwarden 1891.

g. Het komen tot een gezamenlijke opleiding tot de dienst des Woords

Grond bij besluit 3

1. Het is de opdracht van de HEERE dat Zijn kinderen die één zijn in geloof ook daadwerkelijk samen één lichaam vormen (1. Kor. 12 en Ef. 4).
2. De eenheid van de kerken ligt niet in eenvormigheid, maar eenheid in het kerkelijk samenleven dient wel de vrede in de kerken (art. 32 NGB en art. 67 KO).

4. Bijlage

Getoetste en vrijgegeven liederen binnen de gemeente Kampen/Dalfsen GKN:

14 De Heer is mijn Herder
26 Daar is uit 's werelds duistre wolken
78 Laat me in U blijven, groeien, bloeien
95 Nu bidden wij met ootmoed en ontzag
107 Wie zich hovaardig heffen
124 Nu daagt het in het oosten
213 Lof zij God in de hoogste troon
215 Christus, onze Heer, verrees
262 'Op, waakt op!' zo klinkt het luide
293 Wat de toekomst brengen moge
296 Ik kom met haast, roept Jezus' stem
300(minus vers 5) Eens als de bazuinen klinken
316 Blijf bij ons, Jezus, onze Heer
328 Here Jezus om uw woord
367 Wij bidden u Gods zegen toe
392 Blijf mij nabij, wanneer het duister daalt
397 O God die droeg ons voorgeslacht
409 Laat ons de Heer lofzingen
423 Ach, blijf met uw genade
429 Wie maar de goede God laat zorgen
432 Wat God doet dat is welgedaan
434 Lof zij de Heer, de almachtige Koning der ere
442 Jezus, ga ons voor
444 Grote God wij loven U
456 Zegen ons, Algoede
457 Heilig, heilig, heilig
470 Wat vlied' of bezwijk, getrouw is mijn God
473(minus verzen 6-9) 'Neem mijn leven, laat het, Heer

Uit de 90 Gezangen:

52 Daar juicht een toon, daar klinkt een stem
56 U zij de glorie, opgestane Heer
79 Heer, ik kom tot U
81 Groot is uw trouw, o Heer, mijn God en Vader
83 'k Heb geloofd en daarom zing ik
84 Ik bouw op U, mijn schild en mijn Verlosser
86 Op bergen en in dalen
89 Vaste rots van mijn behoud.

En ook van twee formulieren uit het Gereformeerd Kerkboek 2008 te weten: a. Formulier voor de openbare belijdenis van het geloof b. Huwelijksformulier.